

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МУЗИКОЗНАВСТВА

УДК 78.072:801.73

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2026-47-10>

Юлія Олександрівна Грібіненко

ORCID: 0000-0003-4891-5157

доктор мистецтвознавства,

доцент кафедри історії музики та музичної етнографії

Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової

j.a.g@ukr.net

МУЗИЧНА ТЕКСТОЛОГІЯ ЯК СУЧАСНА МУЗИКОЗНАВЧА ДИСЦИПЛІНА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*Статтю присвячено розгляду сучасного стану музичної текстології та окресленню актуальних напрямів її подальшого розвитку. Наголошено на значущості музичної текстології як наукової галузі і як освітньої дисципліни; проаналізовано основні тенденції у визначенні її завдань і змісту, що перебувають у центрі сучасних наукових дискусій. Метою дослідження є поглиблення розуміння музичної текстології як складової сучасного музикознавства, а також виявлення її проблематики та перспектив розвитку в умовах трансформацій гуманітарного знання. Методологічну основу дослідження становить системний підхід у поєднанні з міждисциплінарною компаративістикою, що відкриває можливість для оновлення методів музично-текстологічного аналізу та розширенню його інструментарію. Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні актуальних питань музичної текстології як ефективної галузі музикознавчої науково-практичної діяльності, а також в уточненні специфіки структурно-лінгвістичного підходу до вивчення музичного тексту. **Висновки.** Музична текстологія є відносно новою музикознавчою дисципліною, проте без неї сьогодні неможливо уявити повноцінну підготовку компетентного фахівця. Вона належить до того*

© Грібіненко Ю. О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

типу наукових та освітніх галузей, що перебувають у постійному ста-новленні та вдосконаленні, поєднуючи фактографічні, аналітичні та прагматичні аспекти музикознавства. На сучасному етапі розвитку музична текстологія виходить за межі традиційного допоміжного інструменту для видання музичних творів і формує власну методологічну базу, яка активно інтегрує міждисциплінарні підходи. Музичний текст розглядається як відкритий, багаторівневий об'єкт, що включає різні значення та передбачає міжтекстові взаємодії з іншими творами, не тільки зразками музичного мистецтва. Такий підхід дозволяє осмислювати текст музичного твору як частину ширшого культурного простору та забезпечує глибше розуміння творчості композиторів у цілому.

Ключові слова: музична текстологія, текст, сеомімізація, структурно-лінгвістичний підхід, музичний текст, музичний твір, музична мова, композитор, інтертекстуальність, інтертекстуальний аналіз.

Hribinienko Yuliia Oleksandrivna, Doctor of Arts, Associate Professor at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Music textology as a contemporary musicological discipline: problems and prospects for development

The article is devoted to the study of the current state of musical textology and the identification of relevant directions for its further development. The significance of musical textology as both a scientific field and an educational discipline is emphasized, and the main trends in defining its objectives and content, which are currently at the center of scholarly discussions, are analyzed. **The purpose of the research** is to deepen the understanding of musical textology as an integral part of contemporary musicology, as well as to identify its problem areas and prospects for development in the context of transformations in the humanities. **The methodological basis of the research** is a systemic approach combined with interdisciplinary comparative analysis, which opens opportunities for updating methods of musical-textological analysis and expanding its toolkit. **The scientific novelty of the research** lies in substantiating current issues in musical textology as an effective field of musicological scientific and practical activity, as well as in clarifying the specifics of the structural-linguistic approach to the study of musical text. **Conclusions.** Musical textology is a relatively new musicological discipline, yet today it is impossible to imagine comprehensive training of a competent specialist without it. It belongs to the type of scientific and educational fields that are in constant development and refinement, combining factographic, analytical, and pragmatic aspects of musicology. At the current stage of its development, musical textology goes beyond its traditional role as an auxiliary tool for the publication of musical works and establishes its own methodological foundation, actively integrating interdisciplinary approaches. Musical text is considered an open, multi-layered object that encompasses various levels of meaning and presupposes intertextual interactions with other works, not only examples of musical art. Such an approach allows the musical work to be

understood as part of a broader cultural space and provides deeper insight into the creativity of composers as a whole.

Key words: *musical textology, text, semiotization, structural-linguistic approach, musical text, musical work, musical language, composer, intertextuality, intertextual analysis.*

Актуальність теми. Музичну текстологію традиційно розглядають як одну з важливих допоміжних музично-історичних дисциплін. Водночас у сучасному музикознавстві дедалі більше дослідників, поряд із джерелознавством і палеографією, схильні трактувати її як таку, що належить до кола дисциплін, котрі надають музикознавству фактографічної та емпіричної надійності. Як наслідок, музичну текстологію розглядають як спеціалізовану галузь. Такий підхід зумовлений також і тим, що значна частина професійної музикознавчої діяльності передбачає володіння текстологічними знаннями та відповідними аналітичними навичками.

Безсумнівно, музична текстологія посідає помітне місце в системі музикознавства, оскільки пов'язана з дослідженням тексту музичного твору, його джерел, історії формування та функціонування в культурному просторі. Традиційно ця галузь склалася як джерелознавчо орієнтована дисципліна, основним завданням якої є встановлення автентичного нотного тексту на основі аналізу рукописних і друкованих джерел, а також виявлення авторських редакцій, варіантів і пізніших нашарувань.

Переходячи до сучасного стану музичної текстології, слід підкреслити, що пріоритетним у колі її наукових проблем є безпосереднє дослідження тексту музичного твору та вдосконалення методів його музикознавчого аналізу, оскільки саме це значною мірою визначає ефективність текстологічних досліджень, зокрема у видавничо-економічній практиці, й водночас зумовлює утвердження текстологічної проблематики як органічної складової сучасного музикознавства.

Проте значущість музичної текстології на початку XXI століття зумовлена не лише внутрішніми потребами музикознавства, але й загальними тенденціями розвитку гуманітарного знання, у центрі якого перебуває текст як основна форма фіксації,

передачі та інтерпретації культурного досвіду. Разом з тим розвиток сучасної гуманітарної науки та нові явища музичної культури зумовлюють появу різних підходів до трактування поняття тексту й, відповідно, до розуміння завдань самої дисципліни.

Метою роботи є поглиблення розуміння музичної текстології як складової сучасного музикознавства, а також виявлення її проблемного поля та перспектив розвитку в умовах трансформацій гуманітарного знання.

Виклад основного матеріалу. В центрі уваги музичної текстології стоїть текст музичного твору, розглянутий як об'єкт історичного та критичного дослідження. Головним завданням дисципліни є його відтворення з максимальною точністю, що враховує авторські наміри, історичний контекст та еволюцію твору в часі. Для цього дослідник звертається до широкого кола джерел – авторських рукописів та їхніх копій, друкованих видань, архівних документів, а також матеріалів, що фіксують процес створення твору [1]. Порівнюючи ці джерела, аналізуючи їх походження та взаємозв'язки, можна відтворити різні редакції й варіанти тексту, а також виявити імовірні зміни, внесені редакторами або під тиском цензури. Результатом такого дослідження стає встановлення максимально наближеного до авторського варіанту тексту. На практиці це зазвичай реалізується через створення науково-критичного видання, яке поєднує нотний текст із детальними коментарями та поясненнями [4].

Існують два підходи до дослідження тексту музичного твору. Перший із них пов'язаний із підготовкою тексту до публікації. Йдеться про впорядкування джерел, визначення основного варіанта тексту, а також про вирішення питань авторства, часу створення й коментування. Така робота спирається на аналіз комплексу стилістичних і композиційних особливостей твору, а також на врахування історико-культурного контексту й наявних джерел.

Другий напрям зосереджений на вивченні самого процесу існування тексту. У цьому випадку увага приділяється рукописним матеріалам, їх прочитанню та зіставленню, а також відтворенню етапів формування твору. Це дає змогу простежити зміни тексту в часі та краще зрозуміти логіку авторського задуму.

Транскрипція при цьому виступає як спосіб точної фіксації музичного матеріалу, особливо коли йдеться про усну традицію або різні варіанти запису [1].

Традиційні підходи до аналізу та відтворення музичного тексту залишаються основою текстологічної практики. Проте сучасні гуманітарні орієнтири, окреслені поняттями «нова антропологія культури» та «нова гуманітарна парадигма», зумовлюють трансформацію наукового дискурсу як музикознавства загалом, так й окремих його галузей. У цих умовах розширюється проблематика досліджень, оновлюється система наукових підходів та методів. Лінгвістичний поворот у гуманітаристиці другої половини ХХ століття спричинив процес її семіотизації. Це призвело до істотних змін у науковому мисленні: музика почала осмислюватися як особливий тип мови, що продукує музичні тексти. Такий підхід розширив можливості осмислення структури та смислу музики і сприяв зміщенню дослідницького інтересу зі сфери суто технологічного аналізу у площину інтерпретації значення. У цьому зв'язку утверджується розуміння семантичної природи художнього процесу, у межах якого композиторські техніки постають як носії смислу, що репрезентують філософсько-естетичні та культурологічні ідеї.

Музична текстологія, яка у своїх витоках має виразне лінгвістичне підґрунтя, у цьому процесі посідає особливе місце. Вона утвердилася як галузь, що забезпечує можливості історичної інтерпретації та оцінки музичних явищ. Історико-культурні процеси знаходять своє відображення у музичних текстах, аналіз яких дозволяє осмислити музику як процес, а твір – як продукт свого часу. У межах цієї галузі знання формуються нові підходи, спрямовані на розширення її предметного поля, що корелює з трансформаціями самого поняття «текст» у гуманітаристиці.

Дослідження музики з позицій теорії мови поступово набуло характеру сталої тенденції, що сприяло розширенню методологічних засад музичної текстології. Це, своєю чергою, призвело до формування нових концепцій на перетині музикознавства та інших гуманітарних дисциплін, зокрема лінгвістики, літературознавства, теорій інтерпретації та комунікації. У такому

контексті музична текстологія постає як галузь, спрямована на осмислення способів фіксації та репрезентації культурного досвіду як важливого складника історичного процесу. Специфіка сучасного підходу до музичної текстології визначаються розумінням її головної категорії – музичного тексту – як відкритого, варіативного і поліструктурного феномену, що характеризується смислотворчою динамікою.

Поняття тексту, як провідне в сучасному гуманітарному знанні, характеризується багатозначністю трактувань і охоплює надзвичайно широкий спектр явищ. Його осмислюють як ключову категорію культури, форму існування смислів та специфічний інформаційно-комунікативний простір. У межах різних наукових підходів текст постає як об'єкт інтерпретації, у якому дослідники акцентують увагу на різних аспектах – змістових і структурних. Узагальнено ці характеристики можна поділити на відносно сталі та змінні, обов'язкові й додаткові.

Текст як об'єкт наукового осмислення вирізняється значною складністю, що зумовлена його багаторівневою організацією, а також різноманітністю форм існування. У зв'язку з цим труднощі у визначенні цього поняття є закономірними, адже узагальнення різних його проявів у межах єдиної системи та визначення універсального набору ознак залишаються непростим науковим завданням.

Етимологія поняття «текст», що походить від латинського *textus* («тканина», «переплетіння», «зв'язок»), підкреслює уявлення про нього як про впорядковану систему мовних елементів, організованих за певними принципами та спрямованих на передачу змісту. Виходячи з базових характеристик тексту – створеності, зв'язаності та майстерності втілення – дослідники доповнюють їх іншими ознаками, серед яких називають зафіксованість, цілісність, структурованість, членимість, цілеспрямованість, послідовність, розгорнення, закріпленість в просторово-часових координатах, інформативність. Водночас цього набору недостатньо для повноцінного розуміння тексту як самостійного феномена: науковці наголошують також на його вираженості та відмежованості, завершеності та модальності,

що забезпечує цілісність тексту як окремої одиниці. Варто зауважити, що подібні переліки не є уніфікованими: кожен дослідник формує власну систему характеристик залежно від методологічних засад. Крім того, у таких класифікаціях нерідко простежується певна ієрархічна невпорядкованість, оскільки окремі властивості можуть виступати як похідні або часткові прояви інших. Така ситуація зумовлена множинністю наукових підходів до розуміння тексту, кожен із яких продукує власне його визначення і, відповідно, автономний перелік релевантних ознак [2].

Аналіз поняття тексту засвідчує, що текстуальність може бути осмислена лише у взаємозв'язку з ширшим контекстом. Дослідження тексту виявляє у собі сліди умов його виникнення, включеності у мовну, комунікативну ситуацію, культурне середовище тощо. У даному аспекті контекст постає як структурно-смілова єдність, що визначає значення окремих елементів тексту та характер їх взаємодії. При цьому він може посилювати, зберігати або трансформувати їх значення.

Поширення поняття «тексту» у науковому обігу традиційно пов'язується з постструктуралістським підходом, оскільки саме в роботах цих вчених-лінгвістів текст вперше отримав найбільш розгорнуте, послідовне обґрунтування. Однак багатоаспектність і водночас розпливчастість трактування головної категорії текстології притаманна і ним. Загалом з постструктуралістських позицій текст характеризується як децентралізована «мережа» генерації значень; як історична сума джерел та впливів, на основі якої виникає твір [7]. Важливим є також розмежування понять тексту і твору. Постструктуралісти підкреслюють, що ці поняття не слід ототожнювати: твір є відносно статичною та завершеною формою, тоді як текст має динамічний і відкритий характер. У цьому розумінні твір постає як матеріальне втілення тексту, тоді як текст інтерпретується як процес смислотворення [7].

У музикознавчому контексті поняття тексту зазвичай пов'язують із зафіксованою послідовністю знакових елементів – передусім нотних або словесних, – яка відображає авторський задум без нашарувань пізніших інтерпретацій чи редакторських доповнень. Сьогодні поняття музичного тексту тракту-

ється неоднозначно і охоплює як матеріально зафіксований, так і смислово організований аспект музичного висловлювання. У найзагальнішому вигляді його пов'язують із впорядкованою сукупністю знакових елементів – передусім звукових і нотних, – що репрезентують авторський задум і водночас відкривають можливості для його інтерпретації. У межах структурно-семіотичного підходу музичний текст постає як багаторівнева система, що поєднує знакову організацію та смислову динаміку. Він не зводиться до звукової послідовності, а функціонує як цілісна структура, сформована відповідно до історично зумовлених норм музичної мови. Водночас такі визначення виявляють методологічну неузгодженість, оскільки потребують уточнення критеріїв і механізмів організації тексту. У цьому контексті музичний текст доцільно розглядати як систему відношень між елементами, що розгортається в часі та забезпечує взаємодію структурного і семантичного рівнів. Його специфіка полягає у поєднанні об'єктивно фіксованих параметрів із варіативними смисловими вимірами. Суттєвим є також розуміння музичного тексту як ієрархічно організованої структури, що поєднує загальне та індивідуальне. З одного боку, він спирається на усталені моделі музичної мови – інтонаційні, жанрові, стильові, – які забезпечують комунікативну впізнаваність. Окрему увагу тут привертає здатність музичного тексту до відтворення та трансформації стійких інтонаційних моделей. У процесі історичного розвитку формуються певні інтонаційні комплекси, що зберігають свої смислові ознаки у різних контекстах і функціонують як своєрідні «мігруючі формули» (М. Арановський). Їхнє походження пов'язане з повторюваними комунікативними ситуаціями, що сприяє закріпленню відповідних семантичних асоціацій та формуванню стереотипних структур музичної мови. З іншого боку, музичний текст реалізує унікальний авторський задум, що надає йому неповторності. Така взаємодія створює передумови для музичної комунікації, у межах якої відбувається передача й інтерпретація смислу. Окреслена подвійність зумовлює складність даного феномену та стимулює пошук нових підходів до його осмислення

Розвиток уявлень про музичний текст у XXI столітті засвідчує збереження інтересу до ідей структурно-лінгвістичного аналізу, водночас супроводжуючись їх переорієнтацією у ширший культурологічний контекст. Сучасні дослідження дедалі частіше акцентують не лише на внутрішній організації тексту, а й на його історичних трансформаціях, способах функціонування у різних соціокультурних умовах та формах репрезентації у (пост)сучасній культурі. Поряд із цим зберігається й філософсько-естетична інтерпретація тексту як особливої смислотворчої структури, що виходить за межі суто музикознавчого аналізу.

Разом з тим у музикознавчій думці простежується й інша тенденція – розгляд музичного тексту як результату творчої діяльності композитора, тобто як форми втілення художнього задуму у знаковій системі. У цьому ракурсі важливим є процес переходу від ідеї до її матеріалізації, що може осмислюватися як послідовність стадій: виникнення задуму, його фіксація у вигляді тексту та подальше сприйняття й інтерпретація. Такий підхід зближує теоретичне розуміння тексту з виконавською практикою, у якій він постає як вихідна основа для інтерпретаційних рішень. При цьому нерідко спостерігається тенденція до ототожнення понять музичного тексту, нотного запису та музичного твору. Це зумовлено їх функціональною взаємопов'язаністю, хоча з теоретичного погляду таке зближення не завжди є виправданим. Окремі дослідники, навпаки, наполягають на принциповому розрізненні цих категорій, підкреслюючи динамічний і відкритий характер тексту на відміну від відносної завершеності твору. Аналізуючи співвідношення музичного тексту і музичного твору, можна дійти висновку про їхню взаємоперехідність, але не тотожність. При цьому багато чого залежить від дослідницької позиції: за одного підходу об'єкт постає як завершений результат – і тоді йдеться про твір; за іншого – як процес, що розгортається в часі, – і тоді він осмислюється як текст. Таким чином, твір доцільно розглядати як результат художньої діяльності, тоді як текст – як динамічний процес його формування та розгортання.

Сучасні підходи також розширюють уявлення про форми існування музичного тексту, включаючи не лише звукову та

нотну, а й графічну, цифрову та інші модифікації. У такому розумінні він постає як універсальний носій музичної інформації, що забезпечує комунікацію між композитором, виконавцем і слухачем. Водночас у науковому дискурсі трапляються й радикально узагальнені трактування, які інтерпретують музичний текст як глобальну інформаційну або навіть метафізичну структуру, що виходить за межі власне музикознавчого аналізу.

Сучасні підходи до розуміння музичного тексту закономірно актуалізують проблему його відкритості, варіативності та включеності у ширші культурно-сміслові зв'язки. Саме в цьому контексті особливого значення набуває концепція інтертекстуальності, яка дозволяє розглядати музичний текст не як ізольовану одиницю, а як елемент складної мережі міжтекстових взаємодій. «Нескінченна відкритість тексту», «текст як складова частина Великого культурного тексту», «позатекстової реальності не існує», «світ є текст» – ці постулати, сформульовані постструктуралістами, є відомими та дозволяють розглядати всю людську культуру як особливе інформаційно-комунікативне явище, структурно-сміслову реальність, отже, як єдиний текст, коли всі створювані тексти у своїй основі мають спільний предтекст і водночас постають як інтертексти [7].

Введене Ю. Крістєвою поняття інтертексту, спираючись на діалогічну теорію М. Бахтіна, передбачає особливий механізм взаємодії текстів у просторі. На думку французької дослідниці, «кожний текст є пермутацією інших текстів» [10, с. 136]. Відомі бартовські визначення тексту – «будь-який текст – це свого роду тканина, що складається з низки цитат», «будь-який текст – є інтертекст», «текст – це цитата без лапок», «текст існує лише з міжтекстових відносин, лише з інтертекстуальності» [7] – відштовхуються від ідей Ю. Крістєвої і вказують на те, що розуміння одиничного тексту неможливе без залучення інших текстів. Це, своєю чергою, призводить до нівелювання поняття тексту як автономного феномена та формулювання твердження «немає тексту, крім інтертексту» [9, с. 240].

Кожен текст стає точкою перетину безлічі інших текстів, перебуваючи в постійному смисловому взаємозв'язку з широким

спектром культурних явищ. При цьому текст не просто містить їх у собі, а й переробляє, переосмислює та продовжує їх розвиток. Цей процес реалізується через свідомі й несвідомі цитати, алюзії та відсилки до інших текстів, створюючи широке поле інтертекстуальності, хоча, зрозуміло, що остання не обмежується лише проблематикою джерел та впливів.

Особливо яскраво інтертекстуальні властивості культури, а також музики, проявилися у ХХ столітті, коли усвідомлення їх художніх можливостей змінило традиційні принципи взаємодії текстів у межах одного художнього простору. Відтоді ці властивості почали відкрито фіксуватися, а методи композиторської роботи на основі інтертексту стали засобом пізнання складно організованої «поліфонічної» дійсності. Текстові взаємодії мистецтва ХХ–ХХІ століть відкрили нові виміри сприйняття, дозволяючи акцентувати глибинні смисли твору, а також створювати свіжі модуси інтерпретації «чужого слова». Інтертекстуальні зв'язки визначають драматургічну структуру композиції, підвищують її концептуальну щільність та дають змогу розкривати приховані значення й багатозарові складові культурного контексту.

Інтертекст має численні форми реалізації. Однією з них є орієнтація на відтворення «чужої мови» через стилізацію, цитування та алюзії, коли автор свідомо моделює власний текст за зразком іншого. В іншому випадку відбувається більш глибока інтеграція запозиченого матеріалу, за якої межа між «своїм» і «чужим» поступово нівелюється, а текст постає як результат їх органічного поєднання. Окремий вимір інтертекстуальності пов'язаний із жанрово-стильовими взаємодіями, у межах яких актуалізується своєрідна функція коментування: автор не лише створює новий текст, а й вступає в діалог із попереднім художнім досвідом, інтерпретуючи їх у власному ключі.

Форми реалізації інтертексту виявляються як у межах самої музичної мови, так і поза нею. Внутрішньомузичний рівень включає взаємодії між творами різних композиторів і стилів і може проявлятися на кількох рівнях: інтонаційно-тематичному, жанрово-стильовому, композиційному, драматургічному.

З іншого боку, йдеться про вихід тексту у простір міжвидових взаємодій, де він функціонує в контексті різноманітних мистецьких практик. У цьому аспекті інтертекстуальність постає як один із механізмів синтезу мистецтв, причому варіативність форм такої взаємодії безпосередньо впливає на художній результат.

Названі та інші способи взаємодії формують різні типи інтертекстуальних зв'язків, що забезпечують багатовимірність смислового простору та розширюють можливості інтерпретації музичного тексту. Проте важливо не лише усвідомлювати наявність цих зв'язків, а й розуміти мотиви, що спонукають авторів звертатися до «чужого тексту». Композиторська робота з інтертекстом є надзвичайно різноманітною: від серйозного переосмислення чужої позиції до відкритого пародійного осмислення. Інтертекст часто виступає як засіб гри смислами, що розширює межі тексту та активізує його конотації. Значущість чужих смислів у художньому творі пояснюється статусом авторського «Я» в соціокультурному середовищі та його індивідуальним сприйняттям реальності. Запозичені тексти виступають своєрідними співрозмовниками композитора, забезпечуючи діалог, який не завжди можливий між автором і слухачем. Чужий матеріал може слугувати позначенням іншого митця або цілої доби, з якою автор вступає у взаємодію, а також приховувати особисті, автобіографічні мотиви, відомі лише самому творцю. Через високу насиченість музичної культури подібні прийоми часто використовуються композиторами інтуїтивно. Проте з другої половини ХХ століття спостерігається їх систематичне застосування, що формує нові моделі інтертекстуальної організації музичних творів. Основне завдання автора полягає у розширенні ємності художнього тексту, забезпеченні діалогу епох і авторських стилів, де «чужі голоси» інтегруються в авторський контекст.

Кожен твір може бути «прочитаним» через текстові елементи інших творів, що надає йому багатшаровості та змістовної глибини. Отже, врахування міжтекстових зв'язків стає необхідною умовою адекватної інтерпретації музичного тексту. Актуальність цього підходу зростає з розвитком нових методів роботи в інтертекстуальному просторі. Тому доцільно включати до тематич-

ного змісту музичної текстології окремий блок, присвячений інтертекстуальним аспектам, який охоплює розгляд різних моделей інтертексту в композиторській творчості, складності інтерпретації окремого тексту в аспекті інтертекстуальності, питання міжтекстових взаємодій у музиці, алгоритми інтертекстуального аналізу. Основні позиції такого аналізу включають: виявлення інтертекстуальних елементів у тексті, встановлення механізмів їх формування, визначення функцій виявлених елементів та характеристику кожного засобу міжтекстової трансляції. Інтеграція інтертекстуального аналізу у музичну текстологію дозволяє більш комплексно осмислювати текст музичного твору, враховуючи його зв'язки з культурно-історичними контекстами, а також активізувати смислові шари, закладені композитором у ньому.

Висновки. Музична текстологія є відносно новою музикознавчою дисципліною, проте без неї сьогодні неможливо уявити повноцінну підготовку компетентного фахівця. Вона належить до того типу наукових та освітніх галузей, що перебувають у постійному становленні та вдосконаленні, поєднуючи фактографічні, аналітичні та прагматичні аспекти музикознавства.

На сучасному етапі розвитку музична текстологія виходить за межі традиційного допоміжного інструменту для видання музичних творів і формує власну методологічну базу, яка активно інтегрує міждисциплінарні підходи. Музичний текст розглядається як відкритий, багаторівневий об'єкт, що включає різні значення та передбачає міжтекстові взаємодії з іншими творами, не тільки зразками музичного мистецтва. Такий підхід дозволяє осмислювати текст музичного твору як частину ширшого культурного простору та забезпечує глибше розуміння творчості композиторів у цілому.

Подальший розвиток музичної текстології пов'язаний із поглибленням теоретичних засад та вдосконаленням методів аналізу, що враховують складність і багатовимірність музичного тексту. Робота текстологів дозволяє уточнювати уявлення про композиторів і їхні твори, переосмислюючи їхню творчість у нових історико-культурних перспективах. Інтертекстуальний підхід у цьому контексті стає ключовим, адже він дозволяє

розглядати твір як активну систему, що взаємодіє з культурним середовищем і іншими текстами, формуючи нові смислові шари, активізуючи конотації та відкриваючи діалог між епохами і стилями. Таким чином, музична текстологія перетворюється з набору практичних методів підготовки текстів до видання на спеціальну галузь, яка здатна описувати внутрішні властивості музичного твору, його структурні, семантичні та культурні взаємозв'язки, забезпечувати науково обґрунтоване розуміння музичного тексту у всій його багатомірності та відкривати нові можливості для інтерпретації і осмислення художнього твору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимова-Персидська Н. Деякі питання текстологічного аналізу. *Питання методології радянського теоретичного музикознавства*. Київ : Музична Україна, 1982. С. 37–54.
2. Грібіненко Ю. Теоретичні та категоріальні засади музичної текстології як актуальної музикознавчої дисципліни. Одеса: Олді+, 2023. 512 с.
3. Грібіненко Ю. Музична текстологія як актуальна музикознавча дисципліна: методичні основи та дискурсивні оновлення. *Онлайн-лекція в межах науково-педагогічного стажування «Актуальні освітньо-дисциплінарні напрями в галузі музикознавства та культурології у взаємодії із системними європейськими інноваціями»*. Одеса. 2024. URL: <https://www.youtube.com/watch?v>
4. Олексюк О., Тушева В. *Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки* : навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 176 с.
5. Самойленко О. *Музикознавство та методологія гуманітарного знання. Проблема діалогу*. Одеса, 2002. 244 с.
6. Шип С. *Задум музичного твору у лінгвосоціотичному аспекті. Музична країністика: сучасний вимір*. К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського., 2009. Вип 3. С. 105–119.
7. Barthes R. *Image – music – text : ess ays*. Trans. from French by S. Heath. London : Fontana Press, 1977. 220 p.
8. Eco U. *The open work*. Trans. from Italian by A. Cancogni; with an introduction by D. Robey. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1989. 312 p.
9. Grivel Ch. *Theses préparatoires sur les intertextes. Dialogizität: Theorie und Geschichte der Literatur und der schönen Künste*. München: Fink, 1982. S. 237–248.
10. Kristeva J. *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. Ed. by L. S. Roudiez. Transl. by T. Gora, A. Jardine, L. S. Roudiez. New York : Columbia University Press, 1980. 368 p.

REFERENCES

1. Herasymova-Persidska, N. (1982). Some issues of textological analysis. *In* Problems of methodology of Soviet theoretical musicology. Kyiv: Musical Ukraine. Pp. 37–54 [in Ukrainian].
2. Hribinienko, Y. (2023). Theoretical and categorical foundations of musical textology as a relevant musicological discipline. Odesa: Oldi+ [in Ukrainian].
3. Hribinienko, Y. (2024). Musical textology as a relevant musicological discipline: methodological foundations and discursive updates. *Online lecture within the scientific-pedagogical internship «Current educational-disciplinary directions in musicology and cultural studies in interaction with systemic European innovations»*. Odesa. URL: <https://www.youtube.com/watch?v> [in Ukrainian].
4. Oleksyuk, O., & Tusheva, V. (2020). Methodology of scientific research in the field of art studies and musical pedagogy: textbook. Kyiv: B. Hrinchenko Kyiv University. [in Ukrainian].
5. Samoylenko, O. (2002). Musicology and methodology of humanitarian knowledge: the problem of dialogue. Odesa. [in Ukrainian]
6. Shyp, S. (2009). The concept of a musical work in the linguosemiotic aspect. *Musical Kraineistics: Modern Dimension*, Issue 3, Kyiv: IMFE M. T. Rylsky. Pp. 105–119 [in Ukrainian].
7. Barthes, R. (1977). *Image – music – text: essays*. Translated from French by S. Heath. London: Fontana Press. [in English].
8. Eco, U. (1989). *The open work*. Translated from Italian by A. Cancogni; with an introduction by D. Robey. Cambridge, MA: Harvard University Press. [in English].
9. Grivel, Ch. (1982). *Thèses préparatoires sur les intertextes*. *In* *Dialogizität: Theorie und Geschichte der Literatur und der schönen Künste*. München: Fink. Pp. 237–248 [in French].
10. Kristeva, J. (1980). *Desire in language: a semiotic approach to literature and art*. Edited by L. S. Roudiez; Translated by T. Gora, A. Jardine, L. S. Roudiez. New York: Columbia University Press. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 14.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.05.2026